

90
ET

FACTS

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Hooldus- ja remonditööde tööohutus ja -tervishoid. Statistikaülevaade

Vastavalt Euroopa standardile 13306¹ hõlmavad hooldus- ja remonditööd „tehnilisi, haldus- ja juhtimismeetmeid, mille eesmärk on hoida objektid – töökoht (hoone), seadmed või transpordivahendid – nende kasutuskestuse jooksul sellises seisundis või taastada nende selline seisund, kus need täidaksid ettenähtud funktsiooni“. Hooldus- ja remonditööd mõjutavad töötajate ohutust ja tervist kahel viisil. Esiteks tagavad hoolikalt kavandatud ja läbiviidud korralised hooldus- ja remonditööd masinate ja töökeskkonna ohutuse ning usaldusväärsuse. Teiseks tuleb hooldus- ja remonditööd teha ohutult, kaitstes asjakohaselt nii hooldustöötajaid kui ka teisi töökohal viibivaid isikuid.

Hooldus- ja remonditööd on kahte liiki:

- **parandavate remonditööde** eesmärk on seada rikkis süsteem uuesti töökorda (nt parandades või asendades purunenud osad). Seda nimetatakse ka „ennistavaks hoolduseks“, sest tegevus algatakse seadme ootamatu rikke korral;
- **ennetav hooldus** toimub kindla hoolduskava järgi või vastavalt ettenähtud kriteeriumidele sihiga vähendada rikete tõenäosust või hoida objekti töökorras. Selline hooldus on ettekavandatud ja ennetav ning selle eesmärk on piirata (nt osade asendamise, määrimise, puhastamise või kontrollimise abil) kulumist, mis põhjustab süsteemi tõrke.

Hooldus- ja remonditööd tehakse kõigis sektorites ning nendega tegelevad mitmesuguste kutsealade esindajad. Sel põhjusel on raske määrata hooldus- ja remonditöödele kaasatud töötajate täpset arvu. Prantsusmaa ja Hispaania andmete järgi on hooldus- ja remonditöödega hõivatud **ligikaudu 6% töötavast elanikkonnast**. Enamik hooldus- ja remonditöötajatest on mehed (ligikaudu 90% Prantsusmaal ja 65% Hispaanias) ning selle kutseala töötajate hulgas suurim vanuserühm on 30–49-aastased.

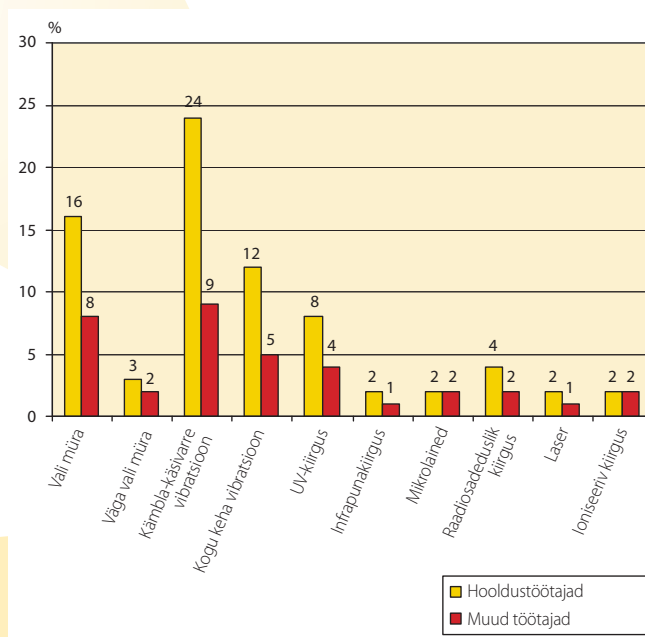
Vastavalt 2005. aastal Prantsusmaal tehtud uuringule on hooldus- ja remonditööd **suurim allhankevaldkond**. Hispaanias on hooldus- ja remonditöötajaid kõige rohkem teenindussektoris (70% 2004. aastal), tööstuses (19%) ning ehituses (10%).

Väga mitmekesiste tööülesannete tõttu puutuvad hooldus- ja remonditöötajad kokku paljude erilaadsete ohtudega, sh füüsiliste (müra, vibratsioon, äärmuslik temperatuur, kiirgus, füüsilist jõudu vajav töö), keemiliste (asbest, keevitamine,

ohtlikud ained kinnistes ruumides), bioloogiliste (legionelloos, leptospiroos) ning psühhosomaatiliste ohtudega (halb töökorraldus). Hooldus- ja remonditöötajatega võib juhtuda mitmesuguseid õnnetusi.

Hispaanias tehtud töötingimuste uuring osutab sellele, et hooldus- ja remonditöötajad puutuvad rohkem kokku müra, vibratsiooni ning mitmesuguse kiirgusega kui ülejäänud töötajaskond (vt joonis 1). Hooldus- ja remonditöötajad puutuvad ka rohkem kokku suvise kuumusega (44%, muud elukutsed 19%), talvise külmaga (vastavalt 44% ja 17%) ning niiskusega (vastavalt 25% ja 13%). Neil on ka suurem kokkupuude ohtlike ainete, aurude ja suitsuga.

Joonis 1. Hooldus- ja remonditöötajate kokkupuude ohtudega (Hispaania, 2007).

EUROSTATi Euroopa tööõnnetusalase statistika (ESAW) meetodika alusel kogutud andmete analüüs aitab hinnata Euroopa riikides hooldus- ja remonditöödega seotud õnnetusi. Õnnetuste põhjuste ja tingimuste klassifitseerimisel kasutataval muutujal „tööprotsess“ on neli alamkategoriat, mida võib seostada **hooldus- ja remonditöödega**:

- üldine ja konkreetne ettevalmistamine, paigaldamine, kinnitamine, eemaldamine, lahtivõtmine;
- hooldamine, remontimine, häälestamine, kohandamine;
- töökohtade ja seadmete puhastamine seadmetega või käsitsi;

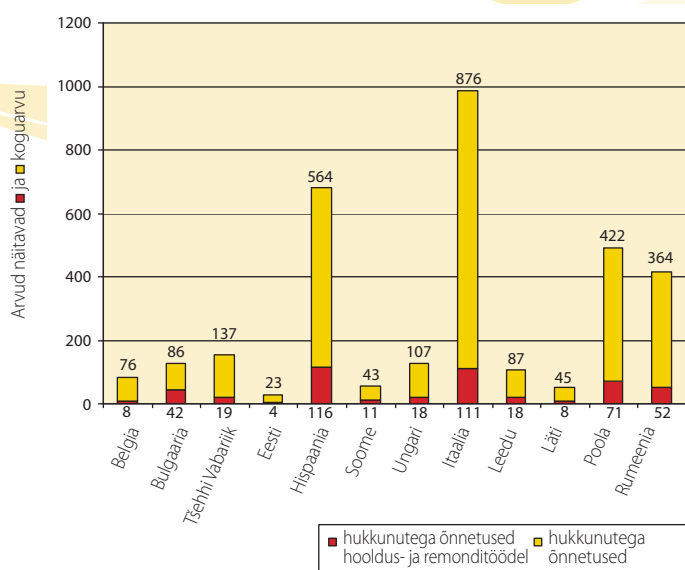
(¹) CEN EN 13306 Maintenance Terminology, <http://www.cen.eu/>

- tootmisprotsesside, töökohtade, transpordivahendite ning seadmete seire või kontrollimine kas seirevahenditega või ilma nendeta.

Nende alamkategoriatega seotud õnnetuste arvu võrreldi tööprotsessi muude alamkategoriate õnnetuste koguarvuga.

Andmed näitavad, et ligikaudu **20%** kõigist õnnetustest Belgias (2005–2006), samuti **18–19%** Soomes, **14–17%** Hispaanias ja **10–14%** Itaalias (2003–2006) oli seotud hooldus- ja remonditöödega. Lisaks näitab Euroopa riikide statistika, et 2006. aastal oli **10–15% kõigist surmaga lõppenud õnnetusjuhtumitest seotud hooldus- ja remonditöödega** (vt joonis 2). Teadusuuringutest nähtub, et kutsuhaigusi ja tööst põhjustatud terviseprobleeme (nagu asbestoos, vähk, kuulmisprobleemid ning luu- ja lihaskonna vaevused) esineb rohkem hooldus- ja remonditöödega seotud töötajatel.

Joonis 2. Hukkunute arv õnnetuste arv hooldus- ja remonditöödel (EUROSTAT, 2006).

EUROSTATi andmed Euroopa Liidu viie liikmesriigi kohta näitavad, et enamik hooldus- ja remonditöödega seotud õnnetustest toimub töötlevas tööstuses, ehituses, kinnisvara, pindade üürimise ja äri valdkonnas² ning Austrias ka hotelli- ja restoranivaldkonnas. Lisaks oli 2006. aastal **elektri-, gaasi- ja veevarustuse** sektoris Soomes ja Belgias **50%**, Hispaanias **34%** ja Itaalias **23%** õnnetustest seotud hooldus- ja remonditöödega. **Kinnisvara, pindade üürimise ja äri valdkonnas** toimunud tööõnnetuste osas seendus remondi ja hooldusega Soomes **40%**, Hispaanias **34%** ja Belgias **26%** õnnetustest. Belgias oli **41% haridussektori** õnnetustest samuti seotud hooldus- ja remonditöödega. Sõltuvalt riigist oli **15–20%** kõigist õnnetustest seotud hoolduse ja remondiga.

(²) Kinnisvara, pindade üürimine ja äritegevus hõlmab selliseid alamkategoriaid nagu „kontorite hooldus ja remont, arvepidamis- ja arvutustehnika“, samuti „tööstuslik puhastus“.

Teaduskirjanduse kohaselt toimub enamik õnnetusi **parandava hoolduse** käigus. Ka Prantsuse tööõnnetuste andmebaasi analüüs näitab, et 2002. aastal alltöövõtjaga toimunud tööõnnetuste ohvrite hulgas olid hooldus- ja remonditöötajad vahetult ehitustöölise järel teisel kohal.³

Hooldus- ja remonditööde tegematajätmine või puudulik tegemine võib samuti kaasa tuua ohuolukordi, õnnetusi või terviseprobleeme. Need võivad olla seotud sõidukite, tööstus- või põllumajandusmasinate, elektriseadmete, tulekustutusvahendite, rajatiste või vesiehitiste hooldamata jätmise või puuduliku hooldusega. Hooldus- ja remonditööde eiramine võib viia suurtähtsusega, millel on hukatuslikud tagajärjed nii inimestele kui ka keskkonnale.

Hooldus- ja remonditööd peavad algama juba töökohta projekteerimisel ja kavandamisel, ammu enne seda, kui hooldus- ja remonditöötajad asuvad tegutsema tegelikult. Oluline roll on hooldus- ja remonditööde asjakohasel **riskihindamisel** ning **piisavatel ennetusmeetmetel**, millega tagada töötajate ohutus ja tervis. Pärast hooldus- ja remonditööde lõpetamist tuleb korraldada spetsiaalne kontroll (kontrollkäigud ja katsed), mis aitab tagada, et hooldus- ja remonditööd on tehtud nõuetekohaselt ning nendega ei ole loodud uusi riske. **Hooldus- ja remonditööde korraldus** peab tagama tööde kavakohase koordineerimise, ajastamise ja läbiviimise ning selle, et seadmete või töökohta seisund on töö jätkamiseks ohutu.

Lisateave

Täielik aruanne „Maintenance and OSH — A statistical picture“ on aadressil

http://osha.europa.eu/en/publications/literature_reviews

Käesolev teabeleht on koostatud eesmärgil toetada Euroopa 2010.–2011. aasta hooldus- ja remonditööde ohutuse kampaaniat. Teabelehed ja asjakohane lisateave on aadressil <http://osha.europa.eu/topics/maintenance>.

Seda teabeallikat täiendatakse ja ajakohastatakse pidevalt.

(³) Grusenmeyer, C., Sous-traitance et accidents. Exploitation de la base de données EPICEA. Les Notes Scientifiques et Techniques de l'INRS, 266, 2007.

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ESPAÑA
Tel +34 944794360 • Faks +34 944794383
E-post: information@osha.europa.eu

© Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur. Paljundamine on lubatud allikale viitamisel. Printed in Belgium, 2010

<http://osha.europa.eu>